

Možak je postavil tovor na tla in izmotal — oj — lične orgelce:

»Mogoče tele vrste! Samo deset krajcarjev. Vredne so jih petnajst, kajpada. Ampak to ceno napravim samo vam.«

Botra mu je vrgla desetico, vzela orgelce in mi jih dala v naročje:

»Na, da bo mir!«

Jaz bi se tisti trenotek skoro raztala od blaženosti. Celo zahvaliti sem se pozabila dobri botri. Pa saj tudi ni bilo časa, zakaj orgelce sem imela namah v ustih in že izvabljala iz njih vsakovrstne rajske glasove. In to vso pot do doma. Uboga botra, ubogi voznik, kako so ju morala boleti ušesa!

Jaz pa sem bila srečna, tako srečna, kakor potem nikoli več. Prav nikoli...

Binkoštni običaji na Poljskem.

V. B. Radoš.

Binkošti imenujejo Poljaki »Zelene praznike«. (Zielone swieta). Takrat, okoli kresa, doseže lepota narave svoj višek, trava, drevesa, vse je v bujnem zelenju in cvetju. Ime »zeleni prazniki« pride bržčas od tega, ker ob tistih dneh zaljšajo Poljaki svoje domove s zelenimi vejami. Po hišah in po cerkvah potresajo na dan pred Binkoštni praprotove liste po tleh.

V nekaterih krajih je navada, da na prvi binkoštni praznik vzame gospodar blagoslovljeno vodo in pokropi z njo svoja polja in travnike, proseč pri tem v molitvi, da bi Bog očuval setev od prevelike moče, mraza, suše in toče.

Prebivalci Waršave in Krakova zelo radi romajo o Binkoštih v samotni samostan na Bielanach po »odpustke«, kakor pravijo. Ta običaj je vpeljal poljski kralj Jan Kazimir in ohranil se je do današnjega dne. V samostanu posečajo ljudje celice menihov-puščavnikov, da bi na ta način zadobili odpustke. Nekaterim pa je seveda to romanje o Binkoštih samo prijeten izlet v slikovito pokrajino s prastarimi gozdovi, ki obdajajo puščavniški samostan; obenem pa se udeležijo tam ljudskih veselje, ki jih veseli Poljaki prirejajo pod milim nebom.

V mnogih vaseh izvolijo tistega pastirja, ki na drugi binkoštni praznik žene živino na pašo, za »kralja pastirjev«, pastarico pa za »kraljico«. Izvoljeni kralj ali kraljica si izbere »dvorno osebje« in med veselimi petjem, poka-njem bičev se odpravi sprevod proti vasi, kjer jih vaščani slavnostno sprejmejo in jih obdarujejo z različnimi darovi.

Ponekod na kmetih so še v nedavnih časih volili o Binkoštih »kraljico vasi«. A ta navada se je že opustila. Kraljica vasi je imela dolžnost, obiti vsa žitna polja v dotičnem kraju in jih poškopiti z blagoslovljeno vodo.

Poljski Rusini, ki prebivajo ob vzhodni meji republike, molijo o binkoštih za duše rajnih, nosijo na njih grobove zelenje in cvetje in po dvojce — pisanih piruhov. Istotam zažigajo na predvečer binkoštnih praznikov po gorah in gričih kresove, ki jih imenujejo »sobótki« (sobutke). Ljudstvo razlaga to kot spomin na svetega Duha, ki je prišel v podobi ognja nad apostole.

Kult ognja je na Poljskem že jako star. Še stari Slovani so zažigali po gorskih vrhovih neugasljive grmade, da bi jih bogovi na ta način obvarovali pred zlimi, nečistimi duhovi noči. Pepel, ki je ostal od ognja, je imel bajé zdravilno moč. Rabili so ga kot lek za noge in za — želodec. Posipali so ga tudi po poljih, hoteč tako obvarovati posevke od plesnobe.

Spet drugje napravljajo dečki iz starih metel, iz slame, lanu ali konoplje velike baklje. Več dni jih namakajo v raztopljeni smrekovi smoli. Z gorečimi bakljami na palicah hodijo nato dečki po poljih. Ljudstvo ima vero, da bo žitno klasje bogatejše in bo zrnje prej zrelo.

Vsi ti običaji se po večini nanašajo na preprosto, kmetško ljudstvo. Poezija naroda in narave je povprečnim meščanom na Poljskem prav tako tuja, kakor pri nas.

Škoda, da Slovenci namesto popačenke »binkošti« (Pfingsten) nimamo poetičnega imena »Zeleni prazniki«; to ime je vsekakor bolj slovansko in tudi pomenljivejše.

Mačka in miš, pa pes in mačka.

Dr. Fr. Zbašnik.

Na vrtu za Umkovo hišo se je sukala gruča otrok v bližini srednje debele jablane. Dečki in deklice, vse pomešano, so se oprijemali drug drugega in z velikim zanimanjem zrl pred se v tla. Sem in tja je buknil kateri v smeh, ali poskočil od veselja, potem se pa zopet zaglobil v opazovanje.

Dasi je bilo otrok že cela kopica, se je še vedno približal kak radovednež enake starosti. »Kaj pa imate?« je poizvedoval že od daleč in hitel, da ne bi zamudil. Umkov Tonček pa je vabil in odgovarjal:

»Brž, brž, da ne bo prepozno! Mačka se z miško igrala«

Tonček je bil videti ponosen na to, da se odigrava zabavni prizor baš na njih vrtu. No, pa tudi mačka je bila Umkova, in kdo ve, če ne celo miška! Vsekakor vzroka dovolj, da se je Tonček čutil in opravičljivo, da je vršil nekako vlogo hišnega gospodarja. Čim bolj je bil s katerim izmed otrok prijatelj, tem bolj ga je rinil v ospredje, da bi bolje videl. O, Tonček je vedel, kako se treba vesti napram prijateljem!...

Mačica, ki je vprizarjala igro z miško, je bila še mlada in majhna. Težko da bi si bila miško sama ujela! Brž ko ne ji je bila igračo preskrbela mati, ki pa je ni bilo zdaj nikjer videti. Imela je pač več mladih in morala se je še za druge pobrigati!

Majhna je bila mačica in mlada, a vendar že strašno pretkana in prekanjena! Miški ni moglo biti nič kaj prijetno, ko je z njo svoje